

**Korduma kippuvad küsimused ÜHEKORDSETE (SUP) PLASTTOODETE
DIREKTIIVI (EL) 2019/904 nõuete kohta (SUP direktiiv)**

Versioon: 21. detsember 2020

Sisukord:

1. Mis muutub alates 3.07.2021	1
1.1. Tooted, millele rakendub müügikeeld	1
1.2. Tooted, millele rakenduvad märgistusnõuded	2
1.2.1. Märgistusnõuded hügieenisidemetele, tampoonidele ja niisutatud pühkepaberile	3
1.2.2. Filtriga tubakatoodete ja koos tubakatoodetega kasutamiseks turustatavate filtrite märgistusnõuded.....	4
1.2.3. Joogitopside märgistusnõuded	5
2. Tabel direktiiviga hõlmatud toodete ja nende rakenduvate meetmete kohta	8
3. Kaupmeeste Korduvad küsimused ja nende vastused:	10

1. Mis muutub alates 3.07.2021

3. juuli 2021 võetakse Eesti õigusruumi üle SUP (*Single use plastics*) direktiiv, millega muuhulgas tekivad plastnõude ja muude plasttoodete müügile lisanõuded, sh keelatakse teatud toodete turule laskmine. SUP direktiivi nõuetega on hõlmatud tooted, mis on valmistatud täielikult või osaliselt plastist aga ka biopõhistest ja biolagunevast plastist ning oksüdantide toimel lagunevast plastist

1.1. Tooted, millele rakendub müügikeeld

Turule laskmise piirang ehk keeld teatud toodete müügile rakendub alates 3. juulist 2021. Turule laskmine tähendab toote esmakordset liikmesriigi turul kättesaadavaks tegemist ja see kehtib neile müüjatele, kes ise oma kauba toodavad või Eesti turule impordivad. Näiteks, kui eelnevalt on tootja või maaletooja poolt keelustatav toode juba liikmesriigi turule lastud ja jaekett on selle enne 3. juulit 2021 oma lattu varunud siis on võimalik jaeketil laovarud lõpptarbijale lõpuni müüa ka pärast 3. juulit 2021.

Pärast 3. juulit 2021 ei ole lubatud esmakordselt turule lasta järgnevaid **plasti sisaldavaid tooteid**:

- kõik oksüdantide toimel lagunevast plastist tooted;
- vatitikuvarred;
- söögiriistad (noad, kahvlid, lusikad, söögipulgad);
- taldrikud;
- kõrred;
- joogisegamispulgad;
- varred, mis kinnitatakse õhupallide külge nende toestamiseks (v.a tööstuslikuks või kutseliseks tarbeks);
- vahtpolüstüreenist valmistatud toidupakendid;
- vahtpolüstüreenist joogipakendid, sealhulgas nende korgid ja kaaned;
- vahtpolüstüreenist joogitopsid, sealhulgas nende korgid ja kaaned.

KEELUSTATAVAD TOOTED

Joonis 1. Näiteid keelustatavatest plastist toodetest.

1.2. Tooted, millele rakenduvad märgistusnõuded

Märgistusnõuded rakenduvad alates 3. juuli 2021. Euroopa Komisjon täpsustab 2021. aasta alguses ühtlustatud märgistusnõuete sisu. Märgistusnõuetele mittevastavad tooted, mis on jaeketi laos võib müüa ära lõpptarbijale ka pärast 3. juulit 2021.

Märgistusega varustamise kohustus hõlmab järgnevaid tooteid:

- hügieenisidemed, tampoonid ja tampoonide aplikaatorid kui nende pakendi pindala on vähemalt 10 cm²;

- Niisutatud pühkepaber, st eelniisutatud pühkepaber, mis on mõeldud isikliku hügieeni tarbeks või kodumajapidamises kasutamiseks kui selle pakendi pindala on vähemalt 10 cm²;
- filtriga tubakatooted ja koos tubakatoodetega kasutamiseks turustatavad filtrid;
- joogitopsid.

Enne 4. juulit 2022 turule lastavate toodete pakenditele võib kinnitada märgistuse kleebisena.

1.2.1. Märgistunõuded hügieenisidemetele, tampoonidele ja niisutatud pühkepaberile

Märgistus peab olema selline nagu juuresoleval pildil:

Märgistuse tehnilised nõuded:

Märgistuse asukoht

Märgistus tuleb paigutada horisontaalselt pakendi eesmisele või pealmisele välispinnale, olenevalt sellest, kumb on paremini nähtav. Kui miinimumsuurusega märgistus ei mahu täielikult pakendi eesmisele või pealmisele välispinnale, võib selle paigutada osaliselt pakendi kahele küljele, st pealmisele ja eesmisele või eesmisele ja külgmisele pinnale, olenevalt sellest, kumb on paremini nähtav.

Kui märgistust ei ole pakendi kuju või suuruse tõttu võimalik horisontaalselt paigutada, võib seda pöörata 90° ja paigutada vertikaalselt.

Märgistuse osaks olevaid kaste ei tohi üksteisest eraldada.

Pakendi avamisel vastavalt juhistelet ei tohi märgistus rebeneda ega muutuda loetamatuks.

Tubakatoodete erireegel: Täiendavalt eeltoodule peab jälgima tubakatoodete puhul, et märgistus ei piiraks mingil viisil terviseohu hoiatuste nähtavust. Samuti ei tohi märgistus olla täielikult või osaliselt kaetud muude etikettide või templitega.

Märgistuse suurus

Märgistus koosneb kahest kõrvuti asuvast võrdse suurusega punasest ja sinisest kastist ning ristkülikukujulisest mustast kastist, mis asub kahe võrdse suurusega kasti all ja sisaldab teabeteksti „TOODE SISALDAB PLASTI“.

Märgistuse kõrguse ja pikkuse suhe peab olema 1: 2. Kui pakendi eesmine või pealmine välispind, kuhu märgistus paigutatakse, on pindalalt väiksem kui 65 cm², on märgistuse miinimumsuurus 1,4 cm × 2,8 cm (3,92 cm²). Kõigil muudel juhtudel peab märgistus katma vähemalt 6 % pinnast, millele märgistus on paigutatud. Märgistuse maksimaalne nõutav suurus on 3 cm × 6 cm (18 cm²).

a) Märgistuse kujundus

Märgistuse kujundus reprodutseeritakse ilma efektide lisamata, värve kohandamata, retušeerimata või tausta laiendamata. Kui märgistus trükitakse tegelikus suuruses, peab selle resolutsioon olema vähemalt 300 punkti tolli kohta. Märgistuse ümber peab olema kitsas valge joon. Teabetekst „TOODE SISALDAB PLASTI“ peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema minimaalselt 5 pt ja maksimaalselt 14 pt.

Kui teabetekst tõlgitakse liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde, tuleb tõlgitud teave paigutada kas otse märgistuse alla või esimese keele all asuvasse ristkülikukujulisesse musta kasti ning see peab mõlemal juhul olema selgelt nähtav. Erandjuhtudel, kui pakendi eesmisel või pealmsel välispinnal ei ole piisavalt ruumi, võib liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde tõlgitud teabeteksti paigutada pakendi muule pinnale, mis on märgistusele võimalikult lähedal ja kus see on selgelt nähtav. Tõlgitud teave peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema minimaalselt 5 pt ja maksimaalselt 14 pt.

Kui täiendavates keeltes teabetekst paigutatakse ristkülikukujulisse musta kasti, on lubatud teha erandid märgistuse maksimaalsest nõutavast suurusest. Kasutatakse järgmisi värvikoode:

— Valge: C = 0/M = 0/Y = 0/K = 0

— Must: C = 0/M = 0/Y = 0/K = 100

— Punane: C = 0/M = 90/Y = 60/K = 0

— Sinine: C = 60/M = 0/Y = 0/K = 0

1.2.2. Filtriga tubakatoodete ja koos tubakatoodetega kasutamiseks turustatavate filtrite märgistusnõuded

Tubakatoote tarbijapakendil ja välispakendil, mis on ette nähtud filtriga tubakatoodete jaoks ja mille pindala on vähemalt 10 cm², ning koos tubakatoodetega kasutamiseks turustatavate filtrite pakendil, mille pindala on vähemalt 10 cm², peab olema järgmine trükitud märgistus:

Muud nõuded on samad, mis hügieenisidemete ja pühkepaberi pakendi märgistusnõuetel.

1.2.3. Joogitopside märgistusnõuded

Osaliselt plastist valmistatud joogitopsidel peab olema järgmine trükitud märgistus:

Täielikult plastist valmistatud joogitopsidel peab olema kas järgmine trükitud või graveeritud/pressitud märgistus:

Erandina võib enne 4. juulit 2022 turule lastavatele täielikult plastist valmistatud joogitopsidele kinnitada märgistuse alloleva kleebisena:

Märgistuse tehnilised nõuded:

1. Osaliselt plastist valmistatud joogitopside märgistus peab vastama käesolevas punktis esitatud nõuetele.

a) Märgistuse asukoht

i) Traditsioonilised topsid

Märgistus tuleb paigutada horisontaalselt topsi välispinnale servast eemale, et vältida joomisel selle kokkupuudet suuga. Märgistust ei tohi paigutada topsi põhja alla.

ii) Šampanjapokaali tüüpi topsid

Märgistus tuleb paigutada horisontaalselt topsi välispinnale, kaasa arvatud jalga hoidva aluse pealmisele poolele. Märgistus tuleb paigutada servast eemale, et vältida joomisel selle kokkupuudet suuga. Märgistust ei tohi paigutada topsi põhja alla. Kui märgistust ei ole topsi kuju või suuruse tõttu võimalik horisontaalselt paigutada, võib seda pöörata 90° ja paigutada vertikaalselt. Märgistuse osaks olevaid kaste ei tohi üksteisest eraldada.

b) Märgistuse suurus

Märgistus koosneb kahest kõrvuti asuvast võrdse suurusega punasest ja sinisest kastist ning ristkülikukujulisest mustast kastist, mis asub kahe võrdse suurusega kasti all ja sisaldab teabeteksti „TOODE SISALDAB PLASTI“. Märgistuse kõrguse ja pikkuse suhe peab olema 1: 2. Topside puhul, mille maht on väiksem kui 500 ml, on märgistuse miinimumsuurus 1,4 cm × 2,8 cm (3,92 cm²). Topside puhul, mille maht on vähemalt 500 ml, on märgistuse miinimumsuurus 1,6 cm × 3,2 cm (5,12 cm²).

c) Märgistuse kujundus

Märgistuse kujundus reprodutseeritakse ilma efektide lisamata, värve kohandamata, retušeerimata või tausta laiendamata. Kui märgistus trükitakse tegelikus suuruses, peab selle resolutsioon olema vähemalt 300 punkti tolli kohta. Märgistuse ümber peab olema kitsas valge joon. Teabetekst „TOODE SISALDAB PLASTI“ peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema vähemalt 5 pt alla 500 ml topside puhul ja 6 pt vähemalt 500 ml topside puhul.

Kui teabetekst tõlgitakse liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde, tuleb tõlgitud teave paigutada kas otse märgistuse alla või esimese keele all asuvasse ristkülikukujulisesse musta kasti ning see peab mõlemal juhul olema selgelt nähtav. Erandjuhtudel, kui topsi välispinnal ei ole piisavalt ruumi, võib liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde tõlgitud teabeteksti paigutada topsi muule pinnale, mis on märgistusele võimalikult lähedal ja kus see on selgelt nähtav. Tõlgitud teave peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema vähemalt 5 pt alla 500 ml topside puhul ja 6 pt vähemalt 500 ml topside puhul. Kui täiendavates keeltes teabetekst paigutatakse ristkülikukujulisse musta kasti, on lubatud teha erandid märgistuse maksimaalsest nõutavast suurusest.

Kasutatakse järgmisi värvikoode:

— Valge: C = 0/M = 0/Y = 0/K = 0

— Must: C = 0/M = 0/Y = 0/K = 100

— Punane: C = 0/M = 90/Y = 60/K = 0

— Sinine: C = 60/M = 0/Y = 0/K = 0

2. Täielikult plastist valmistatud joogitopside märgistus peab vastama käesolevas punktis esitatud nõuetele.

a) Märgistuse asukoht

i) Traditsioonilised topsid

Märgistus tuleb paigutada horisontaalselt topsi välispinnale, olenevalt sellest, kus see on paremini nähtav. Märgistust ei tohi paigutada topsi põhja alla. Trükitud märgistus tuleb paigutada servast eemale, et vältida joomisel selle kokkupuudet suuga. Kurrulise pinnaga topsi puhul ei tohi märgistust graveerida/pressida kurdude peale.

ii) Šampanjapokaali tüüpi topsid

Märgistus tuleb paigutada horisontaalselt topsi välispinnale, kaasa arvatud jalga hoidva aluse pealmisele poolele, olenevalt sellest, kus see on paremini nähtav. Märgistust ei tohi paigutada topsi põhja alla. Trükitud märgistus tuleb paigutada servast eemale, et vältida joomisel selle kokkupuudet suuga. Kurrulise pinnaga topsi puhul ei tohi märgistust graveerida/pressida kurdude peale. Kui märgistust ei ole topsi kuju või suuruse tõttu võimalik horisontaalselt paigutada, võib seda pöörata 90° ja paigutada vertikaalselt.

b) Märgistuse suurus

Märgistus on ristkülikukujuline ning kõrguse ja pikkuse suhe on 1: 2. Topside puhul, mille maht on väiksem kui 500 ml, on märgistuse miinimumsuurus 1,4 cm × 2,8 cm (3,92 cm²). Topside puhul, mille maht on vähemalt 500 ml, on märgistuse miinimumsuurus 1,6 cm × 3,2 cm (5,12 cm²).

c) Märgistuse kujundus

i) Trükitud

Märgistuse kujundus reprodutseeritakse musta trükitindiga ilma efektide lisamata, retušeerimata või tausta laiendamata. Kui märgistus trükitakse tegelikus suuruses, peab selle resolutsioon olema vähemalt 300 punkti tolli kohta. Märgistusel peaks olema piisavalt hea kontrast taustaga, et see oleks hästi loetav. Seepärast tuleks märgistuse piirjoone trükkimisel kasutada üht järgmistest värvidest.

— Valge: $C = 0/M = 0/Y = 0/K = 0$

— Must: $C = 0/M = 0/Y = 0/K = 100$

— Punane: $C = 0/M = 90/Y = 60/K = 0$

— Sinine: $C = 60/M = 0/Y = 0/K = 0$

ii) Graveeritud/pressitud

Märgistuse kujundus reprodutseeritakse ilma efektide lisamata, retušeerimata või tausta laiendamata. Teabetekst „VALMISTATUD PLASTIST“ peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema vähemalt 5 pt alla 500 ml topside puhul ja 6 pt vähemalt 500 ml topside puhul.

Kui teabetekst tõlgitakse liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde, tuleb tõlgitud teave paigutada kas otse märgistuse alla või esimese keele all asuvasse ristkülikukujulisesse musta kasti ning see peab mõlemal juhul olema selgelt nähtav. Erandjuhtudel, kui topsi välispinnal ei ole piisavalt ruumi, võib liikmesriigi teise või mitmesse ametlikku keelde tõlgitud teabeteksti paigutada topsi muule pinnale, mis on märgistusele võimalikult lähedal ja kus see on selgelt nähtav.

Tõlgitud teave peab olema suurtähtedega ja Helvetica Bold kirjatüübis. Kirjasuurus peab olema vähemalt 5 pt alla 500 ml topside puhul ja 6 pt vähemalt 500 ml topside puhul.

Trükkimisel kasutatakse järgmisi värvikoode:

— Valge: $C = 0/M = 0/Y = 0/K = 0$

— Must: $C = 0/M = 0/Y = 0/K = 100$

2. Tabel direktiiviga hõlmatud toodete ja nende rakenduvate meetmete kohta

Järgnevas tabelis on toodud ära, millised tooted on direktiivist hõlmatud. Tarbimise vähendamise meetmed ei tähenda müügikeeldu, vaid seda, et rakendatakse meetmeid nende toodete tarbimise vähendamiseks (meetmete sisu on kokku leppimisel). Müügikeeldu tähistavad turupiirangud. Märgistusnõuded tähendavad, et antud toote pakendil peab olema nõuetekohane märgistus ja jaaketil ei ole võimalik pärast 3. juulit 2021 sisse osta märgistusnõuetele mittevastavaid tooteid, kuna nende toodete esmakordne turule laskmine on tootjatele ja maaletoojatele keelatud. Viimased kolm tulpa tähendavad lisakulusid, mida kaupmees peab kandma läbi oma tootjavastutusorganisatsiooni teenustasude tõusu.

	Tarbimise vähendamine	Turu-piirangud	Tootedisaini nõuded	Märgistus-nõuded	Laiendatud tootjavastutus	Liigiti kogumise eesmärk	Teadlikkuse suurendamise meetmed
Toidupakendid	X				X		X
Joogitopsid	X			X	X		X
Vatitikud		X					
Söögiriistad, taldrikud, segamispulgad, joogikõrred		X					
Õhupallide varred		X					
Õhupallid					X		X
Vahtpolüstüreenist toidu- ja joogipakendid ning joogitopsid		X					
Oksüdantide toimet lagunevast plastist tooted		X					
Pakid ja pakkematerjalid					X		X
Joogipakendid, nende korgid ja kaaned			X		X		X
- joogipudelid			X		X	X	X
Filtriga tubakatooted ja tubakatoodete filtrid				X	X		X
Niisutatud pühkepaber				X	X		X
- hügieenisidemed, tampoonid ja tampoonide aplikaatorid				X			X
Õhukesed plastkandekotid					X		X
Kalapüügivahendid					X		X

Joonis 2. SUP direktiivi tooted koos meetmetega.

Kaupmeeste Liit täiendab antud punkti, kui on selgunud Eesti-siseselt rakendatavad meetmed tarbimise vähendamiseks. Kaalumisel on umbes 10 alternatiivi, mis on turuosalistega läbi arutamisel.

3. Kaupmeeste Korduvad küsimused ja nende vastused:

Kaupmeeste Liit koondab jooksvalt kaubandussektori küsimusi ja avaldab need koos Keskkonnaministeeriumi vastustega. Järgnevad korduma kippuvad küsimused.

1. Kas PLA kõrred ja söögiriistad on keelatud?

Jah. Biopõhiseid ja biolagunevaid (sh kompostitavaid) plaste käsitletakse SUP direktiivi kohaselt muude plastidega samaväärselt ehk turule laskmise piirangud laienevad ka biolagunevast plastist ühekordselt kasutatavatele kõrtele ja söögiriistadele. Selgitus selle kohta, et direktiiv hõlmab ka biopõhist ja biolagunevat plasti on välja toodud direktiivi põhjenduspunktis 11 ning biolagunev plast on defineeritud artikli 3 punktis 16.

2. Kas biolagunevad PLA joogitopsid on keelatud (all pildil näide)?

Ei, PLA joogitopsid ei ole keelatud. Ainsad keelatud joogitopsid on need, mis on tehtud vahtpolüstüreenist või oksüdantide toimel lagunevast plastist.

3. Kas R-plast märgistusega tooted võivad olla alates 03.07.2021 pakkumisel?

Jah, kui tegu ei ole keelustatavate toodetega (vt turule laskmise piiranguga toodete nimekirja).

4. Kas tampoonid käivad ka hügieenisidemete alla või on mõeldud ainult hügieenisidemeid?

Nii tampoonid ja tampoonide aplikaatorid kui ka hügieenisidemed saavad uued märgistamise nõuded. Alates 3. juulist 2021 ei tohi tootja (sh maaletooja) enam turule lasta selliseid tampoonide ja hügieenisidemete pakke, millel ei ole märgistust peal. Kui jaemüüja on eelnevalt ilma märgistuseta tooted lattu ostnud, siis tohib ta oma laovarud lõpuni müüa. Maaletooja

(hulgimüüja) ja tootja laovarude kohta ootame Euroopa Komisjoni juhiseid, et saada selgust, kas nende lattu varutud märgistusega tooted on juba turule lastud või mitte.

5. Kas see direktiiv peaks hakkama kehtima kõikidele EU riikidele samaaegselt?

Jah.

6. Kui r-Pet/R-plast märgistusega tooted võivad olla alates 03.07.2021 pakkumisel, siis kas on ka nõuded ja fikseeritud, kui suur osa %-na peab olema recycled plasti tase tootes? Kas see peab olema sertifikaadis kirjas või tootel või toote pakendil? Kas kliendile peab olema kohustus seda esitleda, kui klient selle vastu huvi tunneb?

SUP direktiivist lähtuvalt on r-plasti kasutamine nõutud ainult joogipudelite puhul (2025. aastaks PET pudelitel 25% ja ülejäänud plastist joogipudelitele 30% aastaks 2030). Direktiiv ei näe ette, et sellekohane info PEAB olema tootel kuvatud ka kliendile. Küll aga peab tootja suutma tõestada, et turule lastavate toodete osas on tingimused täidetud.

7. Mis kinnitab, et toode käib ühekordse plasti direktiivi alla? Kui tootel või toote pakendil on silt korduvkasutatav, kas siis toode ei käi antud direktiivi alla? Kuidas teab jaemüüja, et see toode ei käi siiski direktiivi alla ja on OK. Põhimõtteliselt saab ju tavalist plastkahlit ka mitu korda kasutada, kui see ära pesta korralikult.

Korduskasutatavuse osas mängib rolli selle toote disain ja tootmise eesmärk. Enamlevinud ühekordsete kahvlite puhul ei ole ette nähtud, et seda toodet kasutatakse mitu korda. Selle osas annab ka direktiivi põhjenduspunkt 12 ette üldise põhimõtte “...selliseid turule lastud plasttooted, mis on kavandatud ja valmistatud nii, et neid saab nende olelusringi jooksul kasutada mitu korda, mida täidetakse uuesti või korduskasutatakse samal eesmärgil, milleks need kavandati. Ühekordselt kasutatavad plasttooted on tavaliselt ette nähtud kasutamiseks ainult ühel korral või lühikest aega enne seda, kui need kõrvaldatakse.”

Euroopa Komisjoni poolt koostatav juhendmaterjal täpsustab, milliste kriteeriumite alusel loetakse toode ühekordselt kasutatavaks plasttooteks: „Selle täpsustamiseks, kas toodet tuleks pidada käesoleva direktiivi kohaldamisel ühekordselt kasutatavaks plasttooteks, peaks komisjon töötama välja suunised ühekordselt kasutatavate plasttoodete kohta.“ Seega saame täpsemad kriteeriumid korduskasutatavuse hindamise osas siis, kui juhendmaterjal meieni saabub. Juba praegu ollakse Euroopa Komisjoni tasemel teadlik, et teatud toodete puhul võib sagedana nõ rohepesu levik, kus näiteks seni ühekordse kahvli pakendile lisatakse märke, et tegu on korduskasutatava kahvliga. Selleks, et sellist teguviisi takistada, määratakse juhendis toodetele kriteeriumid (nt toode peab vastu pidama X kasutuskorda ja X pesukord). See tähendab, et toote sertifikaat peab tõendama, et tootel on vastav funktsionaalsus tagatud, et seda saaks korduvalt kasutada. (Ootame vastavat juhendmaterjali 2021 aasta esimeses kvartalis)

- 8. Plastpudelite puhul, kes vastutab, et pudel sisaldaks nõutud koguses rPET-i ning kes ja kuidas selle täitmist kontrollib? Teatavasti enamus Eestis pakendatavate jookide plastpudelite toorikud (preforme) tuuakse valmiskujul sisse nii Euroopast kui kolmandatest riikidest.**

Vastutab preformide tootja. Järelkult preformi tootja peab tagama sertifikaadi, mis tõendab rPET-i sisaldust nõutud koguses. Joogi pakendaja peab olema veendunud, et laseb turule tooted, mis sisaldavad nõutud koguse ringlussevõetud plasti.

- 9. Kas alates 3.07.2021 keelatud tooted võib laost lõpuni müüa ka pärast antud kuupäeva?**

Lühike vastus: jah, jaekett võib. Hulgimüüja ja tootja kohta veel ei tea.

Pikem selgitus: SUP direktiivi artikkel 3 punkt 6 annab turule laskmisele järgneva selgituse: „turule laskmine“ – toote esmakordne liikmesriigi turul kättesaadavaks tegemine. Turule laskmist vaadeldakse liikmesriigi põhiselt, mitte Euroopa Liidu üleselt.

Seega, iga kaupmees peab hindama, kas ta on turule laskmise piiranguga toodete esmane kättesaadavaks tegija või mitte. Kui on, siis alates 3. juulist 2021 ei ole lubatud direktiivi artikli 5 kohaselt SUP direktiivi lisas B nimetatud tooteid Eesti turule tuua. Seega nii jaemüüjad, hulgimüüjad, aga ka muud nimetamata turuosalised, kes teevad toote esmakordselt turul kättesaadavaks, peavad direktiivi nõuetest lähtuma. Kui eelnimetatud turuosalised ei ole esmased toote turul kättesaadavaks tegijad, siis nemad võivad turupiiranguga tooted ka pärast 3. juulist 2021 lõpuni müüa.

Kas tootja laos olevatele toodetele keeld laieneb või mitte (st kas enne 3. juulist toodetud tooted loetakse turule lastuks või mitte), selgub veel.

- 10. Kuidas direktiiv mõjutab neid karpe, kuhu kauplused pakendavad lahtiselt müüdavaid toidukaupu (salatid, kulinaarialeti tooted jne) või kaubanduskettide köögid täna pakendavad oma toodangut?**

Toidupakendite puhul on direktiivis ette nähtud vähendamise eesmärk. Direktiivi käsitlemisalasse jäävad toidupakendid, mille puhul on täidetud järgnevad kriteeriumid:

- 1) Toode sisaldab plasti (valmistatud täielikult või osaliselt plastist);
- 2) Pakend on mõeldud ühekordseks kasutuseks (pakendit tootes ei ole ette nähtud, et seda pakendit kasutataks mitmeid kordi);
- 3) Pakendi portsjoni suurus on mõeldud ühele inimesele tarbimiseks ehk *single-serve portion* (samas ühekorraportsjon multipakendis jääb SUP direktiivi alt välja);
- 4) Toidupakendis olev toit on mõeldud koheseks tarbimiseks;

5) Toitu on võimalik tarbida otse pakendist;

6) Toitu on võimalik tarbida ilma täiendava küpsetamise, keetmise või soojendamiseta (sh toit on mõeldud koheseks tarbimiseks). Näiteks kiirtoidupakendid või külma või kuuma toitu sisaldavad toidu-, võileiva-, vrapi- või salatikarbid või pakendid, mis sisaldavad värsket või töödeldud toitu, mis ei vaja edasist valmistamist, näiteks puuviljad, köögiviljad või magustoidud. Toidupakendid, mida ei tule käesoleva direktiivi kohaldamisel pidada ühekordselt kasutatavateks plasttoodeteks, on näiteks kuivtoidu- või külmalt müüdava edasist valmistamist eeldava toidu pakendid, rohkem kui ühe inimese portsjonit sisaldavad toidupakendid või ühe inimese portsjonit sisaldavad toidupakendid, mida müüakse rohkem kui ühe kaupa.

Tarbimise vähendamise meetmed ja meetmepaketid on hetkel valimisel. Kaupmeeste Liit on saatnud liikmesettevõtetele võimalike meetmete kirjelduse. Täpsed Eesti valitavad meetmed, mis lisatakse ka seaduse eelnõusse, selguvad 2021 aasta jaanuaris-veebruaries.

11. Kehtib üldtunnustatud põhimõte, et kuni 3. juulini 2021 turuleviidud tooted võib varude lõppemiseni ära müüa. Kas see tähendab, et jaekaupleja tohib ka peale 3. juulit 2021 osta direktiiviga hõlmatud turupiiranguga tooteid nt maaletoojalt/hulgimüüjalt tingimusel, et viimane on selle Eestisse toonud enne 03. juulit 2021? Või tuleb ka jaemüüjal lähtuda sellest, et peale 3. juulit enam direktiiviga hõlmatud turupiiranguga tooteid sisse osta ei tohi? Kas võib juhtuda, et varude kasutamisele seatakse siiski ajaline piirang?

Kui jaekaupleja ise ei ole maaletooja rollis, siis võib tema müüa enda laovarud lõpuni ka pärast 3. juulit 2021. Seda, kas ta saab ka juurde osta maaletooja käest tooteid pärast 3. juulit 2021, täpsustab Euroopa Komisjon. Selles osas ei ole detsembriks 2020 veel Euroopa Komisjonilt vastust tulnud. Seega selle küsimuse vastus sõltub, kas maaletooja laos olevaid tooteid loetakse turule lastuks või mitte. Kui loetakse turule lastuks, siis on jaekaupmehel võimalik ka pärast 3. juulit 2021 maaletooja/ hulgimüüja käest tooteid osta, kuni nende jätkumiseni.

Ajalise piirangu osas ei ole keelustatavate toodete laovarude osas konkreetsetest kuupäevadest räägitud. Tõenäoliselt annab Euroopa Komisjon loa juba toodetud joogitopside osas trükitud märgistamise asemel kasutada kleebiseid kuni 04.07.2022 (tegelikkuses ütleb direktiiv, et toode või selle pakend peab kandma selgesti loetavat ja kustutamatu märgistust (kleebis on eemaldatav)). Sama tingimus hakkab võib-olla kehtima ka muudele märgistusnõudeid kandma hakkavatele toodetele, mis on enne 3. juulit 2021 toodetud ja on veel tootja laos laovarudena.

12. Tunneme vajadust täiendava juhendi järel, milles direktiiviga hõlmatud tooteid täpsemini kirjeldatakse. Et oleks üheselt aru saada, et hõlmatud on mistahes koguses plasti, sh mis tüüpi plasti, sisaldavad tooted ja et siia kuuluvad ka biolagunevast

plastist tooted. Näiteks ei ole täna üheselt aru saada, mida täpsemalt mõeldakse tootegrupi „õhukesed plastkandekotid“ all.

Vastav juhendmaterjal on Euroopa Komisjoni poolt koostamisel ning juhendmaterjal avaldatakse eeldatavasti 2021. aasta I kvartalis. Juhendmaterjal annab täpsemad suunised, millised tooted on hõlmatud ja millised mitte.

Õhukeste plastkandekottide osas on teada, milliseid kilekotte on mõeldud. Tegemist on direktiivi 94/62/EÜ artikli 3 punktis 1c's nimetatud kilekottidega ehk õhukeste plastkandekottidega, mis on õhemad kui 50 mikronit.

13. Tunneme vajadust täiendavate soovitude järele, millised oleksid direktiiviga hõlmatud toodete alternatiivid. Nii tarbimise vähendamisele suunatud kui ka keelustatavate toodete osas. Näiteks milline oleks alternatiiv buffee-tüüpi iseteenindusletis pakutavale pakkematerjalile (nt plastkarbile, plastalus+kaas kombinatsioonile) ja tootmisettevõttes/-üksuses tarbimisvalmis toiduportsjoni pakendile (nt salatikarbid, sushi/võileiva plastalus+kaas, jm valmistoidu plastpakendid)

Iseteenindusleti alternatiiv: direktiivi üks peamisi eesmärke lisaks teatavate plasttoodete kasutamisest tuleneva keskkonnamõju vähendamisele on ringmajandusele ülemineku edendamine. Seega kõige mõistlikum oleks kasutusele võtta korduskasutatavad alternatiivid, mida kliendil on võimalik tagasi tuua (või endale jätta ja kodus kasutada). Sellist praktikat kasutab juba praegu näiteks Vapiano, kes müüb toidukarbi 50 senti eest kliendile ning järgmine kord toitu ostes ja karpi tagastades tehakse selles osas tasaarveldus. Teine alternatiiv on kasutada materjale, mis ei sisalda plasti(näiteks kartong, paber).

Keelustatavate toodete alternatiivid: mis puudutab teisest materjalist ühekordselt kasutatavaid alternatiive, siis taldrikute, söögiriistade, joogikõrte ja muude keelustatavate toodete seas on alternatiivid juba olemas. Näiteks kiletamata kartongist nõud, aga ka puidust, bambusest ja pilliroost alternatiivid. Küsimuses sulgudes nimetatud toidupakendite osas ei ole tegemist keelustatavate toodetega, vaid tarbimise vähendamise alla kuuluvate toodetega. Seega neid tootepakendeid on lubatud edasi müüa ka pärast 3.juulit 2021.

Tootmisettevõtte alternatiivid: tootmisettevõtte puhul tuleks eelkõige leida tooted, mille puhul toimub ülepakendamine ning eelistama peaks monomaterjalist tooteid. Seal, kus võimalik (st toiduohutus lubab), saab üle minna alternatiivsetele pakkematerjalidele (näiteks kartong). Tuleviku vaade on kindlasti ka selliste toodete pakendamine üle viia korduskasutatavale pakendile, mille puhul juba pakendi disanimise etapis on mõeldud sellele, et pakend oleks taastäidetav ning seda annaks tagastussüsteemi vms tagastusviisiga kokku korjata.

Teiste riikide korduskasutuse näited:

<https://www.recircle.ch> – Šveits (valmistoit)

<https://ecobox.lu/fr/> - Luksemburg (valmistoit)

<https://loopstore.com> – (korduskasutuspakendid laiemate tootegruppide osas, samas hetkel ainult teatud brändid kaasatud; sellel aastal laienevad mitmesse uude riiki)

14. Mida tähendab tarbimise vähendamise nõue?

Tarbimise vähendamine ei tähenda müügikeeldu. See tähendab, et järgnevatel aastatel on riigis kohustus ühekordsete plastist toidupakendite ja joogitopside tarbimist vähendada. Selle saavutamiseks on võimalik rakendada erinevaid meetmeid, mille osas oodatakse seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse raames ka huvirühmade arvamusi ja eelistusi. Seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuses on välja pakutud näiteks järgnevad meetmed: pakendite hinna eraldi välja toomine tarbijale, maksueelised korduvkasutatavale pakendile, pakendimaks ühekordsele pakendile, toetused korduskasutatavate lahenduste väljatöötamiseks jms. Konkreetsed meetmed tuuakse välja seaduseelnõus, mis valmib eeldatavasti 2021. aasta I kvartalis. Iga liikmesriik saab rakendada endale sobivaid tarbimise vähendamise meetmeid, seega võivad näiteks Lätis ja Soomes rakendatavad eesmärgid ja meetmed Eesti omadest erineda.

TARBIMISE VÄHENDAMINE

Joogitopsid

Toidupakendid

Joonis 3. Näiteid toodetest, mille puhul tuleb saavutada tarbimise vähendamine.

Keelustatavatele toodetele ja tarbimise vähendamise eesmärgiga toodetele on turul olemas alternatiivid nii ühekordselt kasutatavate toodete kui ka korduskasutatavate alternatiivide näol. Pikemas vaates tuleks aina enam eelistada korduskasutatavaid alternatiive, mitte asendada ühest materjalist ühekordselt kasutatavaid tooteid teisest materjalist ühekordselt kasutatava toodetega. Mõned näited olemasolevatest alternatiividest:

ALTERNATIIVID KEELUSTATAVATELE TOODETELE

10

Joonis 4. Näited alternatiivsetest toodetest.